

Motion till riksdagen 2024/25:943

av Mikael Dahlqvist och Lars Mejern Larsson (båda S)

Det kontantlösa samhället

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka tillgången till kontanter samt en lokal närvaro av banker och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Klassiska sedlar och mynt blir allt ovanligare i samhället. Enligt flera experter är det dock förenat med risker att vi blir ett allt mer kontantfritt samhälle. Ur kris- och beredskapssynpunkt blir samhället sårbart om it och datakommunikation slås ut. Det påverkar vår möjlighet att betala för mat och mediciner.

Sedlar och mynt har länge fungerat som ett reservsystem som vi kan gå tillbaka till om de elektroniska betalningsmedlen slutar fungera. Eftersom allt färre svenskar använder kontanter som betalningsmedel i vardagen när vi besöker affärer och caféer då allt färre tar emot sedlar och mynt så är denna ”reservinfrastruktur” hotad.

För tio år sedan använde fortfarande omkring 40 procent av svenskarna kontanter, men nu går vi snabbt mot ett allt mer kontantfritt samhälle. Utvecklingen påskyndades under pandemin när allt fler handlade varor på nätet.

Samtidigt behövs sedlar och mynt som ett reservsystem om andra betalningssystem slås ut. MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) rekommenderar till exempel alla privatpersoner att ha kontanter hemma för att kunna handla om ett strömavbrott har slagit ut möjligheten till kortbetalningar. Även den svenska Riksbanken varnar nu för riskerna med att gå mot ett helt kontantlöst samhälle. I Betalningsutredningens slutbetänkande Staten och betalningarna (SOU 2023:16) lämnades en rekommendation om att göra en översyn av kontanternas ställning och tillgången till kontanttjänster senast år 2025.

Men även den fysiska banknärvaron är ett bekymmer i landet. Fler och fler bankkontor läggs ner och centraliseras. Även antalet bankautomater minskar runt om i landet när de tas bort vilket gör att servicen och tillgången till kontanter försämras. Att det

lokala bankkontoret inte finns spelar roll för möjligheten till lån etc. Där det finns lokala sparbanker ses en stor skillnad i samhället. Sparbankerna är engagerade i lokalsamhället och har en viktig roll som supportrar för föreningar och företag. Det finns ett stort behov av att regeringen långsiktigt stärker tillgången till kontanter i hela landet samt en lokal närvaro av banker för att allmänheten ska kunna genomföra betalningar även när en krissituation inträffar.

Mikael Dahlqvist (S)

Lars Mejern Larsson (S)